

Flemming Aagaard Winther, Astrup Præster fra Reformationen til 1750 Østjysk Hjemstavn 63, 40 - 51 (1998), revideret udsnit 2015.

De yngre Præster

Præsten i Astrup Christian Jacobsen Hirtznach blev immatr. v. Kbh.'s Universitet fra Helsingborg latinskole 1655, d.v.s. han må være født omkring 1635. Det er lidt usikkert, hvem hans forældre var. L.J. Bøttiger formoder¹ efter J. J. Fyhn,² at han var søn af slotsfoged i Kolding Jacob Johansen Hirtznach (død ca. 1660, begr i Erritsø kirke).³ - Fyhn mener, at slotsfogeden var af sachsisk familie.⁴

En dokumenteret søn af Jacob Johansen Hirtznach og hustruen Anna Johanne Müller⁵ var oberst Johan Jacob(sen) Hirtznach, født 1644, død 1709, begr. i Kbh. (Frue kirke).⁶ Da dennes enke Maren Hansdtr. Vandal nævnes i skiftet efter Christian J. Hirtznach som skyldner (ikke mindre end 233 Rdlr.!)⁷ er det meget rimeligt, at J. J. Fyhns ovennævnte angivelse er rigtig. Marie Wandal (kaldes hun her) levede 9. jan. 1713 i København.⁸

En halvbror eller bror til Christian Hirtznach var Alexander Jacobsen H., student fra Helsingør 1639, senere præst i Korup på Fyn.⁹ Salomon Jacobsen Hirtznach, stud. Slangerup 1665, resid. kapellan i Assens,¹⁰ tilhører utvivlsomt samme familie.

Derimod er den senere kapellan ved Fredericia (Trin.) og Vejlbj, Rasmus Olsen „Hirschnach“ ikke af slægten. Han blev student fra Odense Gymnasium 1643 og døde 1689.¹¹ I 3. ægteskab var han gift m. Christence Pedersdtr. Dorschæus, en søster til Christian Hirtznachs 4. hustru. (Se nedenfor). Det viser sig ved en nærmere undersøgelse, at Rasmus Olsen (Verninge),¹² der altid kaldes Rasmus Olsen i samtidige kilder, har fået sit forkerte efternavn via Dorschæus-familieforbindelsen. Han kaldes første gang Hirschnach i Fredericias daværende sgpr. Marcus Pedersen Clod's indberetning til Biskop Bloch i Ribe 1769¹³ om kapellanrækken ved Fredericia (Trin.). Marcus Clod kom til Fredericia 1744, og han nævner i indberetningen, at han har fået fortalt om Dorschæus-familien af Christences ældste halvsøster, der døde 1751. Frem til 1769 er den rigtige sammenhæng åbenbart gået tabt. Marcus Clod er også i tvivl om navnet på Christence's broder Johannes Dorschæus, sgpr. ved Københavns Frue kirke 1698 - 1706 og mener, at han vist hed *Peder*.

Christian Hirtznach var inden han kom til Jylland hører i Lund, og antagelig blev han dér første gang gift med Clara Mogensdatter Grave. Hun var datter af kannik og lektor theol. i Lund, Mogens Didriksen Grave og Anna Eriksdatter.¹⁴ Hustruens slægtsforbindelse begrundes af breve fra hendes bror Erik til Jens Bircherod,¹⁵ og bekræftes af senere opkald i Hirtznach-familien med navnene Mogens og Clara. Grave slægtens ældre led findes forøvrigt på Fyn; men de ses ikke at have tilknytning til ovennævnte fynske Hirtznach-præster.¹⁶

Ca. 1664 blev Christian Hirtznach rektor i Ebeltoft, hvor han var, til han fik kaldet til Astrup. Som nævnt var Clara søster til Erik Mogensen Grave, der blev biskop i Aarhus 1664. Det er nærliggende, at svogerens flytning fra Lund til Ebeltoft skyldes denne udnævnelse. To af biskoppens brødre fik embeder i Østjylland 1666:

1. Anders Mogensen Grave beskikkedes 29. sept. til Hospitalsforstander i Randers, hvor han blev indviklet i langvarige stridigheder med forgængeren.¹⁷

2. Mogens Mogensen Grave blev 21. okt. kapellan i Vejerslev, Aidt sg. hos Anders Andersen Winding, hvis datter han ægtede.¹⁸

- Uanset hvor kvalificerede biskoppens slægtninge har været til disse embeder, ville disse forhold i vore dage utvivlsomt have fået en tur i fjernsynet; men dengang har man ikke opfattet det som særlig umoralsk at favorisere sine slægtninge. Det er også bekendt, at talrige præster dengang fik embede efter en passende *foræring* til indehaveren af kaldsretten.

Clara Mogensdatter døde i oktober 1670 og synes kun at have haft sønnen Mogens Jacob Christiansen Hirtznach, født ca. 1669, se første slægtled I. i slægtsoversigten nedenfor. Chr. Hirtznach giftede sig året efter Claras død med præstedatteren Citzel (Sidsel) Rasmusdatter. De viedes i Maarslet 5. nov. 1671 af hendes far Rasmus Nielsen (død 16. marts 1690). Moderen var Hr. Rasmus' 1. hustru Kirstine Hansdatter (død 6. juni 1649). Sidsel Rasmusdatter døde i begyndelsen af 1698, og skiftet efter hende 28. febr. 1698¹⁹ oplyser, at der var 5 efterlevende børn, se første slægtled II.

Chr. Hirtznach blev tredje gang gift i Odder 1. juni 1699 med Helvig Barbara Hansdatter, der døde kort tid efter uden børn.²⁰ Hun siges at være datter af ridefoged på Rodtenseje,²¹ Hans Christensen (nævnt 1693) - det er imidlertid forkert. Sandsynligere er iflg. skiftet efter hende, at hun er datter af møller i Volk mølle, Essenbæk sg., Hans Madsen, (nævnt 1660).

Fjerde og sidste gang giftede Chr. Hirtznach sig med præsteenken Anne Cathrine Pedersdatter Dorschæus. Af hende og børnene i hendes første ægteskab findes der kunstnerisk veludførte portrætter på epitafiet (1683) over hende og manden, sgpr. Laurits Jensen i Beder.²² Anne Cathr. Dorschæus fødtes i København 4. juni 1656²³ og havde efter Laurits Jensens død 3. sept. 1694²⁴ nået at ægte sgpr. i Holme-Tranbjerg sg. Christen Jensen Thorsager, der dog døde allerede 10. juli 1695.²⁵ Han var født 23. aug. 1638 og enkemand efter Maren Housing Michelsdatter, født 25. febr. 1647, gift i Randers 1674, død efter 1693.²⁶ Også af ham og hans første hustru findes der karakterfulde portrætter på et desværre noget medtaget epitafium (1682).²⁷ Børn og stedbørn fra ovennævnte "kædeægteskaber", som i hine tider var så almindelige blandt præsterne, skal ikke behandles her, skønt de så at sige endte hos Chr. Hirtznach, kun hans egen efterslægt.

I Anne Cathr. Dorschæus' tid brændte Astrup præstegård under et stormvejr 19. nov. 1708, og ved den lejlighed er en eventuelt eksisterende kirkebog nok også brændt. Chr. Hirtznach fik samme år bevilling til at indsamle 1 Rdlr. til genopbygningen fra samtlige kirker i Aarhus stift. På en af de første sider af den ældste bevarede kirkebog fra sognet ses under 1714 indført:
Dend 12 April blef ærværdige meeget hæderlige Hr Christian (tilføjet over linien: Hirtznach) begravet i sit 85 aar.

I skiftet efter ham findes hans dødsdato: 4. april.²⁸ Enken døde 5. nov. 1726 i Fredericia (Mich.), hvor hendes far Peder Jørgensen Dorschæus havde været præst. Han havde også været gift flere gange, Anne Cathrine er muligvis fra hans 1. ægteskab med en Cathrine Ibsdatter.²⁹

Christian Hirtznach synes at have passet sit embede lige til det sidste; i hvert fald har Wiberg ikke noget om kapellaner, før Niels Olesen Holmboe udnævnes 7. febr. 1714 *cum spe successionis* (= med håb om at blive efterfølger). Inden kaldelsen var Niels Holmboe kapellan hjemme hos sin far, sgpr. Ole Jensen Holmboe (1667-1714) til Torrild, Vedslet sg. Denne familie er velkendt, bl.a. fordi Niels Holmboe forblev i embedet helt til sin død 20. sept. 1753.

Da han var ordineret allerede 30. april 1700, var han præst i mere end 50 år og er derfor med både i G. Treschows³⁰ og C. Gjessings "Jubellærere".³¹ Niels Holmboe havde ikke mindre end 13 søskende, som dog ikke alle blev voksne. Hele familien er afbildet på et epitafiebillede, der efter i mange år at have været i en norsk gren af slægten Holmboes eje 1975 blev skænket til Torrild kirke, hvor det nu hænger. Billedet er gengivet i sort/hvid i Danm. Kirker,³² men er i artiklen i *Østjysk Hjemstavn* reproduceret i farver. [Oplysninger om Niels Holmboe udelades].

Hirtznach Slægten fra Astrup

Første Slægtled I.

Christian Jacobsen Hirtznach og Clara Mogensdatter Graves søn:

Mogens Jacob Christiansen Hirtznach, født ca. 1669. Han blev student fra Aarhus skole 1684, cand. theol. 1688 (non) og fik ca. 1692 rektorembetet i Ebeltoft, hvor han samtidig var kapellan. Der giftede han sig 22. febr. 1693³³ med Bodil Laursdatter Begtrup, født ca. 1668, død 24. aug. 1733³⁴, datter af herredsfoged Laurs Andersen og Ane Povelsdr. i Begtrup, Vistoft sg.³⁵ Mogens Hirtznach blev begravet i Ebeltoft 9. apr. 1722. I ægteskabet var der fire børn, alle født i Ebeltoft, som ikke omtales ganske korrekt i J. Caroc's bog. - Se andet slægtled I.

Første Slægtled II.

Christian Jacobsen Hirtznach og Sidsel Rasmusdatters børn:

1. Niels Christiansen Hirtznach, f. ca. 1672, stud. fra Aarhus 1691, 18. dec. 1699 ordin. til kapellan i Blegind, hvor han 1701 overtog embedet og døde 1739.³⁶ Ligesom faderen overgik der ham den skæbne, at præstegården brændte, her ikke mindre end to gange, 1730 og 1735. I begge tilfælde fik han tilladelse til indsamling i Aarhus stift til genopbygningen.³⁷ (Der mangler netop kirkebog for sognet for årene 1722-38, mens ældre og yngre bøger er bevarede). Niels H. var 1706 gift med Drude Mette Jensdatter, datter af sgpr. Jens Pedersen Krabbe³⁸ og Inger Hansdatter Eeg i Katstrup, Bjerre hd.³⁹ Af ægteskabet levede kun en datter, se andet slægtled II.⁴⁰

2. Rasmus Christiansen Hirtznach, født 6. febr. 1686 i Astrup, d. 10. maj, begr. 20. maj 1739, 51 år, på Helgenæs.⁴¹ Han blev immatr. fra Ebeltoft 1705, præst på Helgenæs 6. nov. 1719 og ægtede 16. okt. 1720 forgængerens enke, Kirstine (Cathrine) Jensdr. Lyngbye, hjdbt. 31. maj 1672 på Helgenæs, begr. dér 28. maj 1731. (Uden børn i hendes 2. ægteskab). Kirstine Lyngbye, blev 1. gift 26. juli 1702 m. sgpr. på Helgenæs Johan Lauridsen Begtrup, f. ca. 1675, begr. 10. okt. 1719 på Helgenæs. (1 Søn, 2 døtre).⁴²

Anden gang blev Rasmus C. H. gift med Marie Elisabeth Hutfeld, født 1712 i Holme som datter af sgpr. Niels Jespersen Hutfeld (død 1738) og Ingeborg Thomasdr. Helsing (død 1756).⁴³ Efter Rasmus C. H.'s død, giftede Marie Elisabeth Hutfeld sig 31. aug. 1740 med kancelliråd Iver Hanson til Lyngsbækgaard.⁴⁴ M.E. Hutfeld havde 4 børn i første⁴⁵ og 6 børn i andet ægteskab. (Se andet slægtled III). Hun døde 1772 i Ebeltoft og blev begravet 11. dec. i Agri.

3. Clara Christiansdr. Hirtznach, født mellem ca. 1673 og 1687, død 15. april 1752 i Ebeltoft *efter 5 Aars sengeliggende Svaghed*.⁴⁶ Ved skiftet efter faderen 1714 betegnes hun *Sr. Thomas Gerners*. Dennes tilknytning til Gerner-slægten er uklar. Den senere præst i Tønsberg i Norge, Thomas Henriksen Gerner,⁴⁷ som tidsmæssigt kunne passe, synes det ikke at være. 2. Gift 1730 m. strandrider i Ebeltoft Ditlev Schultz, død 1741.⁴⁸ (De vides ikke at have haft

efterlevende børn).

4. Maren Christiansdr. Hirtznach, g. formentlig ca. 1727 med Lucas Knudsen Knub, f. 3. juni 1682,⁴⁹ stud. Viborg 1704,⁵⁰ cand. theol. 1714, sgpr. på Tunø 1717. Han var 1. gift med Sara Heidensdr. Wiinberg, der døde der 1726. Lucas Knub blev 1731 præst i Pjedsted, Gaarslev, hvor han døde 28. juni 1748.⁵¹ Marie C. H. døde uden efterlevende børn sammesteds 5. jan. 1753 og hendes hus blev solgt på auktion 19. marts.⁵² (Skiftet efter hende udreder mange familieforhold. Søsteren Clara nævnes ikke, da hun var død året før uden livsarvinger).

5. Kirstine Marie Christiansdr. Hirtznach, var ugift 1714 og døde i begyndelsen af 1752 på Kegnæs, Als. Hun fik en arveberettiget *Slegfredsøn* Jens Pedersen Dorschæus, der 1754 var myndig og boede på Tunø. Tilsidst levede hun som fattig enke efter husmand Lauritz Madsen, død 1746 på Kegnæs.⁵³

Andet Slægtled I.

Mogens Jacob Christiansen Hirtznach og Bodil Laursdatter Begtrups børn:

1. Christian Mogensen Hirtznach, f. 17. juli, dbt. 26. juli 1696 i Ebeltoft, stud. priv. derfra 1717, kapellan i Blegind, Hørning sg. 1736, død 15. juni, begr. 21. juni 1740 i Blegind uden efterlevende børn. Han blev viet 6. nov. 1737 i Ebeltoft til Christiane Elisabeth Redlich, dbt. 25. sept. 1711 i Ebeltoft, begr. 20. juni 1785 sammesteds. Datter af byfoged Christian Rudolf Redlich og Elisabeth Magdalene Utrecht og gift yderligere to gange.⁵⁴ Hun opsatte en endnu eksisterende mindetavle over Christian H. i Blegind kirke.⁵⁵

2. Clara Mogensdr. Hirtznach, dbt. 6. febr. 1698 i Ebeltoft, begr. 10. okt. 1738 i Hyllested, 40½ år. Gift ca. 1726 med degn i Hyllested fra 1719 Christoffer Jensen Holst, født ca. 1694 i Lime som søn af sgpr. Jens Jensen Holst og Karen Nielsdr. Galthen, stud. Viborg 1711,⁵⁶ cand. theol. 1715, begr. i Hyllested 9. juni 1738. En søn og en datter levede 1753.⁵⁷ Christoffer Jensen Holst var som degn i Gjesing I. blevet gift 27. juni 1715 i Kobberup m. Ide Christine Moth Scheel, dbt. 4. juni 1690 i Kobberup, død 1726 i Hyllested. (3 Børn levede). Datter af sgpr. i Kobberup, Fjends hd., Christen Mortensen Scheel (ca. 1660-1729) og (I. hustru) Mette Pedersdatter Bering (ca. 1666-1719).

3. Laurs Mogensen Hirtznach, f. ca. 1700, stud. fra Ebeltoft 1721, 21 år gl., kaldet 3. juni 1725 til degn i Gjesing sg., Sønderhald hd., hvor han blev begr. 19. apr. 1781, 81 år gl. Han blev 12. apr. 1726 trolovet og 31. juli gift med Karen Knudsdatter i Gjesing. Hun blev begr. der 9. juli 1777, 82 år gl., d.v.s. f. ca. 1695. Ifølge Caroc må han anden gang have været gift med en søster til købmand og kæmner Jørgen Rasmussen (ca. 1701-1780) i Aarhus, der var født i Træden sg.⁵⁸ - Se tredie slægtled I.

4. Anna Marie Mogensdr. Hirtznach, dbt. 4. juni 1704 i Ebeltoft, død ugift på Løvenholm 1753, begr. 16. febr. i Gjesing.⁵⁹

Andet Slægtled II.

Niels Christiansen Hirtznach og Drude Mette Jensdatter Krabbes datter:

Elisabeth Cecilie Hirschnach, død 30. marts 1779 i As sg., Bjerre hd.⁶⁰ Hun var ca. 1728 blevet gift med degnen Jørgen Bertelsen Mossin, f. ca. 1699, død 4. aug., begr. 11. aug. 1742 i Hylke.⁶¹ Han var antagelig søn af degnen i Ring, Føvling sg., Bertel Christophersen Mossin og synes ikke at have været student. De havde to sønner og en datter.⁶²

Andet Slægtled III.

*Rasmus Christiansen Hirtznach og Elisabeth Nielsdatter Hutfelds børn:*⁶³

1. Sidsel Kirstine Cathrine Rasmusdatter Hirtznach, f. 16. juni 1734 på Helgenæs, g. 22. april 1755 i Ebeltoft m. sgpr. i Hornslet fra 1751, Peder Lucassen Kjærulf, f. 8. sept. 1721 i Viborg, stud. Christiania 1736, cand. theol. 1746, d. 9. okt. 1789 i Hornslet. Søn af prokurator, senere justitsråd Lucas Jensen Kjærulf (d. 1739)⁶⁴ og 1. hustru Johanne Kirstine Lihme (d. 1724). Sidsel døde 2. aug. 1805 i Aarhus.⁶⁵ De havde 2 efterlevende børn.⁶⁶

2. Christian Rasmussen Hirtznach, f. 18. dec. 1735 på Helgenæs, stud. 1754 Aarhus (priv.). Han opholdt sig i foråret 1764 som *studiosus* i København.⁶⁷ Som forpagter på Grundet g. 18. nov. 1774 i Hornstrup m. Kirstine Bonne, f. ca. 1741, enke efter forpagter på Grundet, Henrik Tram (d. 1773).⁶⁸ 1784 var Christian forpagter på Rugaard, Rosmus sg., hvor han døde 6. maj 1786, begr. Hyllested 15. maj.⁶⁹ Kirstine døde hos sin søn og svigerdatter på Astrup, Grinderslev sg., 27. marts 1812. - Se tredje slægtled II.

3. Niels Rasmussen Hirtznach, f. 15. nov., dbt. 27. nov. 1736 på Helgenæs, g. 25. okt. 1780 i Aalborg (Bud.) m. Talke Christine Trap, dbt. 16. sept. 1760 i Aalborg (Bud.), d. 13. aug. 1832, begr. 20. aug. i Aalborg (Bud.).⁷⁰ Datter af postmester i Aalborg Gotfred Christian Cortsen Trap (d. 1794) og Sophie Kirstine Jessen (d. 1803).⁷¹ Niels H. døde som oberstløjtnant i Randers 2. aug. 1791, begr. 10. aug. Han kalder sig i overensstemmelse med tidens skik hos militærpersoner, *von Hirschnach*. De havde een søn, tredje slægtled III.

4. Erasmie Rasmusdatter Hirtznach, f. 19 juli 1739 på Helgenæs, g. 4. okt. 1765 i Draaby sg. med sgpr. i Agri, Lars Daniel(sen?) Staal, dbt. 23. jan. 1741 i Helsingør (Olai)⁷² som søn af købmand Daniel Staal og N.N. Lars S. var stud. fra Helsingør 1758, cand.theol. 1760, kom til Agri 10 maj 1765, afsked 9. maj 1806, d. 16. maj 1814, begr. 24. maj i Agri. Erasmie H. døde 7. aug. 1798 i Agri, begr. 14. aug.⁷³ De havde 3 sønner og 1 datter foruden nogle børn, der døde som små.

Tredie Slægtled I.

*Laurits Mogensen Hirtznach og Karen Knudsatters børn:*⁷⁴

1. Bodil Lauritsdatter Hirtznach, konfirmeret 1744 i Gjesing kirke, senere gift i København. (Skifte efter hendes far ikke fundet.)

2. Nille Kirstine Lauritsdatter Hirtznach, konfirmeret 1745 i Nørager kirke, senere i huset hos sgpr. Andreas Jacobsen i Galten, (der døde 10. febr. 1774). Senere skæbne ukendt.

3. Christiane Lauritsdatter Hirtznach, dbt. 30. april 1734 i Gjesing, konfirmeret 1750 i Nørager kirke, senere gift med en tolder Scheffer (ikke identificeret hos Friis-P.). Hun levede som enke 1780,⁷⁵ antagelig i Aarhus, og iflg. Caroc uden børn.

Tredie Slægtled II.

Christian Rasmussen Hirtznach og Kirstine Bonnes søn:

Henrik Christiansen Hirschnach, født 22. jan., dbt. 9. febr. 1777 i Hornstrup sg., stud. Randers 1793, cand. theol. (h. ill.),⁷⁶ gift med Alhed (Adelheid) Elisabeth Holck, dbt. 8. jan. 1773 i København (Frue), død 23 juli 1825 på Eskjær. Hun var datter af brygger Andreas Sevald

Høyelse Holck og Anne Margrethe Krag. Henrik var forpagter på Eskjær i Grinderslev sg. og boede sidst på Astrup, hvor han døde 14 dec. 1834. Han må formodes at være den sidste bærer af navnet i Astrup-grenen af slægten.⁷⁷

Tredie Slægtled III.

Niels Rasmussen Hirtznach og Talke Christine Traps søn:

Adolph Siegfried Hirschnach, f. 25. sept. 1781, dbt. 6. okt i Aalborg (Bud.), død 4. okt. 1813 i Christiania, hvor han var adjutant hos prins Christian Frederik, den senere Chr.VIII.⁷⁸ Dødsfaldet annonceredes i Norge af en ven og i Danmark af hans mor, så A. S. Hirschnach kan antages at være død uden efterkommere.⁷⁹ Om hans militære løbebane se J.C.W. Hirsch, (note 6).

Noter

1. L.J. Bøttiger, *Æbeltoft og Omegn (Mols)*, 197 (Aarhus 1893).
2. J. J. Fyhn, *Efterretn. om Kjøbst. Kolding*, 47 (Kjøbenh. 1848).
3. *Viborg landstings dombøger A 25/9 1661. Uddrag v. Bjarne Nørgaard Pedersen, Beder* (fol. 319)** var skikket Niels Andersen Roland, prokurator i Viborg, og her i dag fremlagde efterskrevne underskrevne vedersigelse så lydende, eftersom min salig far Jacob Johansen, fordem slotsfoged på Koldinghus, og da boende på Hønborg ladegård i Koldinghus len, i disse besværlige forbigående krigstider ved den timelige død er bortkaldt, i Erritsø kirke begravet, og mig ikke noget vist om hans efterladte gods og formue, såvel som hans bortskyldige gæld er kundbar, så frasiger jeg mig og mine arvinger al hvis arvepart, vi efter bemeldte min salig far pro kvota kan tilfalde eller være berettiget, dateret Trøstrup præstegård i Fyn 16/9 1661 Aleksander Jacobsen Hirtznach, sognepræst til Trøstrup og Ubberud sogne i Fyn.
4. Jeg gætter på, at navnet oprindeligt stammer fra den lille tyske by Hirzenach ved Rhinen, nu D-56154 Boppard. Nogle medlemmer af slægten kaldes også Hirtznach eller Hirschnach; men de andre stavemåder findes ikke som geografiske lokaliteter.
5. H. de Hofman, *Saml. af Publ. og Priv. Stiftelser, Foundationer og Gavebreve Danm. og Norge I*, 94 (Kbh. 1755f.); *ibid. X*, 381.
6. J.C.W. & K. Hirsch, *Fortegn. o. danske og norske Off. 1648-1814, bd.5.*, 160 (manus. Kgl. Bibl., mikrokort udg. Kildeskr.selsk.); *Persh. Ts. 8, V*, 273 (1926) og samme 1995, 67.
7. Ning Hd.s gejstl. Skpr., L.A.Viborg, C 29 H, 3, s.14.
8. H.U. Ramsing, *Københavns Ejendomme 1377-1728 I*, 56 (Kbh. 1943).
9. S.V. Wiberg, *Dansk Præstehist. II*, 253 (1870f.); S. Larsen, *Studier i det fynske Rådsaristokrati II*, 239-41 (Odense 1965).
10. Wiberg *I*, 121.
11. Wiberg *I*, 386, F.Aa. Winther, *Danske Præstehustruer (Viborg 2015)*, 107
12. Om hans familieforhold, se *Persh. Ts. 2001*, 98f.
13. Det må være Wibergs kilde „R.M.“, nu i Ribe Bispearkiv, L.A.Viborg.
14. G. Carlquist, *Lund Stifts Herdaminne II,4*, 386-88, *II,7*, 642 (Lund 1948f.).
15. *Persh. Ts. 3, III*, 132 og 202 (1894).
16. S. Larsen, *loc.cit. II*, 53-55 .
17. H. Heilesen, *Randers Klost. Hist. 28f.*, og 197 (Randers 1958).
18. Wiberg *III*, 497 og *Persh. Ts. 5, VI*, 180 (1909).
19. Ning Hd.s gejstl. Skpr. 1693-1713, fol. 113b, 130b (L.A.Viborg, C 29 H-2, E. Brejl nr. 9).
20. Ning herreds gejstlige skifteprotokol 1693-1713 (L.A.Viborg, C 29 H - 2)
Uddrag v. Erik Brejl, Ringkøbing:
[10] Helvig Barbara Hansdatter i Astrup. 3.5.1700, fol.124B.
E: Christian Jacobsen Hirtznach, præst i Astrup, Tulstrup og Hvilsted. Afkald fra:
1) søster Anne Hansdatter g.m. Jens Knudsen i Odder Mølle
2) Knud Sørensen Møller, møller i Volkmølle i Essenbæk sogn, hvis børn er halvsøskende til afdøde: Peder Knudsen, Søren Knudsen, Hans Knudsen, Niels Knudsen, Rasmus Knudsen, Mads Knudsen, Maren Knudsdatter, Birgitte Cathrine Knudsdatter.
21. Th. Madsen, *Træk af Rodstensejes og Odder Sognekirkes Hist.*, 101 (Skanderborg 1963).

22. Danm. Kirker *16,5*, 299.
23. Aa. Dahl, Danm. Præstehist. *55*, 34 (Manusk., R.A. Kbh.).
24. Skifte denne dato i Ning Hd.s gejstl. Skpr. 1693-1713, fol. 4b, 63b, 131, 183b (L.A.Viborg C 29 H-2, E. Brejl nr. 2).
25. Skifte denne dato i Ning Hd.s gejstl. Skpr. 1693-1713, fol. 21, 182b, 201b (L.A.Viborg C 29 H-2, E. Brejl nr. 4).
26. Saml. Jydske Hist. og Topogr. *4, II*, 195 (1914-16). Skifte 28.2.1695 i Ning Hd.s gejstl. Skpr. 1693-1713, fol.13b (L.A.Viborg C 29 H-2, E. Brejl nr. 3).
27. Danm. Kirker *16,5*, 2210.
28. Ning Hd.s gejstl. Skpr., L.A.Viborg, C 29 H, 3, s.18.
29. Ifølge Wiberg *I*, 384. Der er imidlertid tvivl, om Peder Dorschæus har været gift mere end to gange. Anne Cathrine er snarere det ældste af de tre kendte børn fra hans ægteskab med Anna Cathrine Lauritsdatter (Beder).
30. G.Treschow, Danske Jubel-Lærere, 279 (1753).
31. C. Gjessing, Nye Saml. af danske, norske og island. Jubel-Lærere, *III, I*, 351 (Kjøbenh. 1786).
32. Danm. Kirker *16,5*, 2639.
33. Trolovede 9. nov. 1692 i Vistofte (Kbg.).
34. Skifte 21. sept. 1734 i Mols Hd.'s gejstl. Skprot. 1693-1748, fol. 172 (L.A. Viborg C 27C-5, E Brejl nr. 27).
35. J. Caroc, *Slægten Begtrup*, 28 og 165 (Viborg 1932) samt L. J. Bøttiger, loc.cit., 198.
36. Persh. Ts. *12, I*, 96-97 (1946).
37. Aarb. Hist. Samf. Aarh. St. *30*, 39 (1937).
38. J.Chr. Sixhøj, *Viborg Katedralsk. Dimitt.*, nr. 492 (Viborg 1968).
39. Persh. Ts. *15, IV*, 47-50 (1970). I skiftet efter Elisabeth N. Hirtznach nævnes et sølvbæger med indskriften *N.C.H. D.M.K.* og årstallet 1706. (Oplyst af Anna Rasmussen, Ringkloster). Det kunne være deres bryllupsår, da datteren Elisabeth bliver gift ca. 1728.
40. Wiberg angiver, at Niels C.H. var gift med Christiane Augusta Redlich, "rimeligvis søster til byfogeden i Ebeltoft", og at de havde en søn. Det er en forveksling. Hun var gift med kapellanen Christian M.H. i Blegind. Se andet slægtled I.1.
41. M. Seidelin, Sl. Seidelin *II*, 754 (Odense 1960).
42. J. Caroc, *Slægten Begtrup*, 16, 29 og 35 (Viborg 1932).
43. Aarb. Hist. Samf. Aarh. St. *36*, 150 (1943); *ibid.* *37*, 65 (1944).
44. L.J. Bøttiger, 317f. og J. Caroc, 45 og 164-65.
45. J. Vahl, Slægtebog o. Afkom. af Christjern Nielsen, Borgm. i Varde *I*, 154f. (1879f., mikrokortudg. 1979).
46. Ebeltoft kbg., AOL, ops. 241.
47. C. Gjessing, *I*, 332 (Kbh. 1786); Stamtv. o. Fam. Gerner, 24 (1886).
48. L.J. Bøttiger, 280 & 198.
49. Wiberg *II*, 558 og *III*, 382. - 2 Sønner og 2 døtre i 1. ægteskab.
50. J.Chr. Sixhøj, *Viborg Katedralsk. Dimitt.*, nr. 772 (Viborg 1968).

51. Skifte, Holman Hd.'s gejstl. Skpr., L.A.Viborg, C 37 F 2, fol. 22b -97b.
52. Holman Hd.'s gejstl. Skpr., L.A.Viborg, C 37 F 2, fol. 142 - 167a og M. Seidelin *II*, 774.
53. Holman Hd.'s gejstl. Skpr., L.A.Viborg, C 37 F 2, fol. 151b - 152a og 166b.
54. H. Hjorth-Nielsen, Danske Prokuratorer 1660 - 1869, 369 (Kbh. 1935) og Finn H. Blædel, Tilf. & Rett. 2, 25 (Kbh. 1982). (Der er i det nævnte værk yderligere den iøjnefaldende trykfejl, at Christiane Redlich siges f. 1771). - Se L. J. Bøttiger, loc. cit. 128, 242 og 248 og Th. Hauch-Fausbøll, Slægten Boesen (1931).
55. Danm. Kirker *16*, 6, 3062f. (Herning 1988-89).
56. J.Chr. Sixhøj, Viborg Katedralsk. Dimitt., nr. 824 (Viborg 1968).
57. J. Caroc, 46 og Holman Hd.'s gejstl. Skpr., L.A.Viborg, C 37 F 2, fol. 151b - 152a og 166b.
58. H. Friis-Petersen, Embeds- og Bestill.mænd i Aarh., 94 (manus. Statsbibl. 1941-48); Anna Thestrup, Elig. borgere i Århus 1740 - 1837, 106 (Århus 1964).
59. Holman Hd.'s gejstl. Skpr., L.A.Viborg, C 37 F 2, fol. 163a og Gjelsing kirkebog.
60. Skifte 28.4.1779 i Bjerre Hd.'s gejstl. Skpr. 1778-1817, side 7. (L.A.Viborg C 35A-4, E. Brejl nr. 95).
61. Anna Rasmussen, Hylke sg. i det 18. Årh., 164f. og 201 (Skanderborg 1980); Voer Hd.'s gejstl. Skprot. 12. jan. 1745. (L.A. Viborg C 30D-1, Erik Brejl, uddrag nr. 2). - Enken Elisabeth Hirtznach beretter om familieforhold og arv).
62. A. Falk-Jensen og H. Hjorth-Nielsen, Cand. og exam. jur. 1736 - 1936 *III*, 178 (Kbh. 1957).
63. På grund af navneligheden kan der være grund til at gøre opmærksom på, at Anna Frederikke Rasmusdr. H., der 1731 blev g. på Christiansø m. sgpr. i Rønne, Hans Poulsen Ancher, var datter af kommandanten på øen, Rasmus Frandsen Hirschnach. Han må være sønnesøn af slotsfoged Jacob H. i Kolding. Lengnick har en stamtavle over denne gren af slægten.
64. H. Hjorth-Nielsen, Danske Prokurat., 383.
65. V. Richter, 100 Aars Dødsfald 1791 - 1890, 598 (København 1901, reprodg. 1978).
66. C. Klitgaard, Kjærulfske Studier, 381f. (Aalb. 1915-18).
67. H. Friis-Petersen, Kannik i Ribe Niels Torkilsen Lym, 53 (Aarhus 1932).
68. Persh. Ts. *11*, *VI*, 234-35 (1945).
69. Persh. Ts. *12*, *I*, 226-27 (1946).
70. Hun oprettede 1825 et legat på 1000 Rdl. for sine trængende slægtninge. Det sandsynliggør, at sønnen døde uden arvinger.
71. E. Tauber og A. H. Nielsen, Emb.- og Bestillm. i Aalborg, 213 (Aalb. 1879-80).
72. M. Seidelin, *III*, 1318.
73. M. Seidelin *II*, 754.
74. J. Caroc, 45. Gjelsing kirkebog er defekt omkring 1730, så det ikke sikkert kan afgøres, hvor mange flere børn der har været; men der ses en Mogens Jacob, dbt. 3. juli 1728 og en søn af samme navn begr. 21. aug. 1740, 8 år gl.
75. Obligation 4. juni 1780 til Rasmus Jørgensen, Aarhus Skøde- og Panteprot. 5, 164 (1778-90). L. A. Viborg.
76. H.M. Flemmer i Randers Skoleprogram 1836.
77. Persh. Ts. *11*, *VI*, 234-35 (1945); *ibid.* *12*, *I*, 95 & 226-27 (1946).

78. Se yderligere i E. Tauber og A. H. Nielsen, *Emb.- og Bestillm. i Aalborg (Aalb. 1879-80).*; *Tillæg II*, 10 (1884); *Tillæg III*, 9 (1890); J.C.W. & K. Hirsch, *loc.cit.* note 6.

79. J. Gløersen, *Dødsfall i Norge 1763-1825*, 164 (Oslo 1964); V. Richter, *100 Aars Dødsfald 1791 - 1890*, 493 (Kbh. 1901).